СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 278. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 30-го листопаду 1938. No. 278. Jersey City, N. J., Wednesday, November 30, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР ДО ІТАЛІЇ ВЕРТАЄТЬСЯ НА СВОЄ СТАНОВИЩЕ

ВОРМ СПРІНҐС (Джорджія). — Президент Рузвелт мав довшу розмову зо своїми двома амбасадорами: Вилсоном, амбасадором до Німеччини, і Филипсом, амбасадором до Італії. По нарадах, які відбувались при закритих дверях і мали обнимати европейські справи у звязку з протижидівськими рухами в Німеччині й Італії, газетярі обступили обох амбасадорів і запитували, коли вони вертаються на свої становища. Амбасадор до Італії відповів, що він вертається 10 грудня. Амбасадор до Німеччини відповів, що його відсутність у Німеччині є „неозначеної довготи". Ця відповідь означає, що відносини між Америкою і Німеччиною далі будуть оставатися в напруженому стані.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО РОЗЛУКИ З ФИЛИПИНАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Комітет филипинських справ вніс проєкт на руки уряду, щоб у відношенні до островів Филипинів примінювати ступнево обмеження торговельних зносин, а не зривати їх нагло, в 1946 році, в якому Филипини мають дістати самостійність. Президент Рузвелт одобрив цей плян, даючи тим також свою згоду на повне усамостійнення Филипинів.

ДАЕС ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАКРИТТЯ ФАШИСТІВСЬКИХ І КОМУНІСТИЧНИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

ВАШИНҐТОН. — Голова слідчого комітету в справах „неамериканських діяльностей", Даєс, вніс на руки уряду домагання, щоб виточити процес фашистівським і комуністичним орґанізаціям, які працюють в Америці і свої звязки мають в Европі та підлягають европейським центрам. Даєс назвав ті орґанізації по імені, а до них зачислив німецько-американський „Бунд", італійських фашистів, американську комуністичну партію і кілька інших. На цю вістку провід „Бунду" вніс гарячий протест і заяву, що він є в цілості американською орґанізацією і не має жадних звязків з Европою, а тим менше не підлягає европейським центрам. Заряд „Бунду" заповів, що вразі потреби розпічне енерґійну оборону своєї діяльности і він певний, що в тій обороні знайде чимало приятелів серед американських патріотів.

НАЗНАЧИЛИ НАСТУПНИКА НА МІСЦЕ ЧАРНОГО ВЛАДЕКА.

НЮ ЙОРК. — Партія Праці, з якої вийшов був на нюйорського олдермена померлий недавно Чарни Владек, тепер назначила на місце померлого Владека іншого олдермана. Є ним Джордж Бейкер, з походження жид, що в жидівськім громадянськім житті проявляв велику активність.

„ДОБЛЮ ПІ ЕЙ" УСУНУЛО 7,000 РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Заряд „Доблю Пі Ей" у Ню Йорку усунув з праці 7,000 робітників. Передбачають дальші усунення. Причиною усунень є брак фондів.

ПОВІТРЯ НА УСЛУГАХ ПОЧТИ.

ВАШИНҐТОН. — Головний почтмайстер, Фарлі, заявив, що в Філядельфії буде запроваджена перший раз повітряна служба поміж почтовими будинками. Автогіровий літак, що має пропелер на хребті і може зноситися прямовисно вгору і також у такий сам спосіб опадати, буде забирати почту на летунськім майдані в Філядельфії і привозити її до головного почтового будинку в місті та на даху цього будинку осідати.

БОРОТЬБА З ФАШИСТАМИ В ШІКАҐУ.

ШІКАҐО. — На мітінґ, який влаштували американські фашисти, звані „срібні сорочки", напали якісь неозначені їх противники і розбили їм мітінґ. Притім тяжко побили головного бесідника фашистів, Захарія, що прибув на мітінґ з Вашинґтону, і розбили голову іншому фашистові.

АМЕРИКА ПОМАГАЄ МЕКСИКОВІ СЕБЕ ГРАБИТИ.

МЕКСИКО СИТІ. — Мексиканська передова ґазета заявила без обиняків, що американський федеральний уряд у Вашингтоні помагає мексиканському урядові вивлащувати чужинецькі компанії на території Мексика, в тім також американські компанії. Американський федеральний уряд помагає Карденасові в той спосіб, що купує від Мексика велику скількість срібла, хоч того срібла Америка не потребує. В останніх часах, коли Мексико вивласнило біля два міліони нафтових теренів, що належали до американців, американський уряд почав іще більше купувати срібло.

3,000 НА ПРОТИПОЛЬСЬКІМ ВІЧУ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

НЮ ЙОРК. — „Ди Ню Йорк Таймс" подає, що в протестаційнім вічу проти Польщі, влаштованім минулої неділі в Філядельфії, було 3,000 протестуючих. Польський часопис „Нови Свят", мабуть, щоб наклонити американських поляків до контракції, подав, що в Філядельфії демонструвало проти поляків 30,000 українців. Чи часами не набрали поляки справжнього страху? Тим разом цей страх оправданий.

БАНДИТ ПЕРЕБРАНИЙ ЗА ЖИДА.

У Варшаві прийшло до стрілянини між поліцією й ґрізним бандитом Тацяком. Коли один з поліційних агентів наблизився до Тацяка, Тацяк вийняв із кишені револьвер і зачав стріляти. Користаючи з темноти, Тацяк утік. Ствердили, що він приїздив до Варшави нераз селянським возом, перебраний за жидівського купця.

ЩО ЦЕ ЗА СТУДЕНТИ?

Польська преса повідомляє, що „Союз карпаторуських студентів, які студіюють по мадярських університетах, вислав телеграму до союзу польських студентів з висловами найгарячіших симпатій". Що це за „карпаторуські" студенти, що студіюють по мадярських університетах? Українці? Ні. Мадяри з Карпатської України. Такі самі українці, як напр. українцем був Пятаков у Наддніпрянській Україні!

МЕДИЧНА ПРОМИСЛОВІСТЬ У СОВЄТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

У Харкові є фабрика точної медичної апаратури, яка продукує складні апарати. Ось випродукували новий апарат де Мартеля для мозкових операцій. Апарат передали до клінік. В одній з клінік складна і відповідальна операція мозку. І раптом апарат припиняє працювати. Операцію теж припинюють на половині. Та сама фабрика випродукувала рефлектори для досліджування вуха, але з цього незвичайно коштовного апарату нічого не виходить.

У Києві є протезна фабрика. Інвалід замовив у ній протези ніг. Пів року їх виготовляли. Нарешті виявилося, що права нога довша від лівої 3 центиметри. Довелося замовити нові. Тепер виявилося, що ліва нога довша від правої 2 центиметри.

В Одесі є хемічно-фармацевтична фабрика. Вона виробляє між іншим бинти. Так забраковано три ваґони (дослівно) бинтів...

У Харкові є фабрика хемічних препаратів. У випродукованих у ній мятних таблетках і в таблетках кодеїну виявлено кусочки дроту, а в інших таблетках виявлено скло.

ЗАБОРОНА ДЗВОНИТИ ПО ПОМЕРЛИХ.

Митрополит острову Мітелени заборонив дзвонити з нагоди смерти місцевих мешканців. Грецька преса пише, що згідно зо звичаєм у Греції по смерті кожного мешканця дзвонили дуже довго по церквах. Таке довге дзвонення впливало дуже некорисно на стан недужих і тому заборона дзвонити по померлих наскрізь оправдана.

ВІЗИТА КАЧКИ В АНГЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

В королівській палаті в Букінґгемі появився одного дня незвичайний гість. Була ним качка з чотирома качатами. Видно, що качка не була вдоволена побутом в одному із лондонських ставів, тому забрала четверо вкритих жовтим пухом качат і вибралася до короля з петицією. На жаль, петиція не мала ніякого вислiду. Особливу петентку відставив поліцай гамірними вулицями міста назад до родинного ставу. Та хоч і яка дбайлива була опіка сторожа безпеки, всетаки одно з качат згинуло по дорозі, роздавлене вантажним автом...

ЗА ЩО ВЖЕ КАРАЮТЬ.

Жидачівське староство покарало Миколу Зіняка, бувшого голову читальні „Просвіти" в Новошинах, гривною 30 зл. з заміною на 7 днів арешту за демонстраційне виявлення „неохоти для Паньства Польского", що на стіні читальні „Просвіти" висів образ „Думи мої" з тризубом. Такою самою гривною за той самий проступок покарало жидачівське староство бувшого голову читальні „Просвіти" в Монастирці з тим, що йому замінило гривну на 14 днів арешту.

АМБАСАДОР ВІДЇЖДЖАЄ. Ганс Г. Дікгоф, німецький амбасадор, виходить з будинку департаменту стейту у Вашингтоні, де він складав прощальну візиту перед своїм від'їздом до Німеччини, куди його відкликав німецький уряд.

КОНСУЛЬ — ПАЧКАРЕМ НАРКОТИКІВ.

Французька поліція в Шербурґу арештувала трьох елеґантних пачкарів, які хотіли перепачкувати з Франції до Америки 70 кг. героїни. Ледви до готелю „Касіно" в Шербурґу заїхав гарно убраний чоловік з двома гарними жінками і всі троє пішли до кімнат — застукала до дверей поліція. На ліжку одної жінки поліція знайшла кілька пачок, в яких було 70 кг. героїни вартости 520 тисяч франків. Арештовані є румунськими громадянами. Виявилося, що арештований чоловік був раніше румунським консулем у Парижі.

АҐЕНТИ ПОЛІЦІЇ В ТИРОЛЬСЬКИХ КАПЕЛЮХАХ.

На терені Лондону „працювала" доволі довго банда, яка постійно обкрадала приїжих, які появлялися в Лондоні. Не зважаючи на всякі заходи та зусилля аґентів Скатленд Ярду, банди не вдалося зліквідувати і злочинці далі безкарно обкрадали чужинців.

Урядовці Скатленд Ярду, які мають у світі славу найкращих знавців кримінальних справ, сильно хвилювалися та придумували ріжні способи, щоб лиш банду обманців зліквідувати. Вкінці вони вжили дотепного підступу, який дав їм змогу зловити обманців.

А саме Скатленд Ярд спровадив кільканадцять чоловічих тирольських одягів та велів своїм урядовцям одягнутися в них. Урядовці ходили з друкованими провідниками по вулицях Лондону. Замаскені тирольськими капелюхами та одягами, обманці приступали до переодягнених аґентів та ставили ріжні пропозиції, намагаючись „гостей" натягнути на великі гроші. Ясно, що обманці „попали". За один день поліція приловила трьох головних злочинців і таким чином не лише зліквідувала банду, але й познайомилася з усіми методами праці злочинців та їх штучками.

ДІЙСНІСТЬ, ЧИ СОН?!

Справді аж волосся дубом читачеві на голові стає, коли читати самі заголовки статтей і вісткей у польській пресі. Ось кілька таких заголовків: „Жолнеже стшеляйон до премієра руского", „Депеша Русінуф до Варшави", „Самольоти і чолґі бйорон удзял в вальце на Русі Подкарпатскей", „Найвет 10-летнє дзєці сєдзон в вензеню", „Не бендзє спокою в Європе Сьродковей" і т. д. Але досить, бо хочемо ще мати нерви й шлунок проситься, щоб не тріс від сміху!

УКРАЇНА ПРИЧИНОЮ ЗВОРОТУ ПОЛЬЩІ ДО СОВЄТІВ

БЕРЛІН. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" подає, що Польща побоюється, що Німеччина попре домагання 40 міліонів українців у Совєтах і в Польщі бути самостійними. І то в такий спосіб, як помагала судетським німцям у Чехословаччині. А це означалоб, що Польщу жде та сама доля, або й ще гірша, що давнію Чехословаччину. Кореспондент подає, що Німеччина бажалаб мати Україну у сфері своїх впливів. Пише, що Німеччина готова поступити з Україною так, як поступили по світовій війні алянти з такими державами як Чехословаччина, Румунія чи Югославія, що були залежні від Франції. Щоб таке не сталося, зійшлися тепер разом Совєти і Польща, бо вразі визволення України ті держави понеслиб великі територіяльні втрати, себто мусілиб зректися панування над тими українськими землями, які загарбали.

На що числить Польща.

ВАРШАВА. — Польські політичні кола задоволені з того, що польський уряд звернувся в сторону Совєтів. Вони переконані, що той зворот буде зимною водою на тих націстичних провідників, що думають, що повинна повстати самостійна Україна з тих українських земель, що є під Польщею і Совєтами. Польські часописи пишуть, що то Німеччина пхає українців до боротьби за незалежну Україну і що то німці поріжнили поляків і українців, бо вони, себто німці, тепер зробили ворогами Польщі навіть такий приятельський досі нарід як словацький.

ЗАПОВІДАЄ ВІЙНУ З СОВЄТАМИ.

ТОКІЙО. — Заступник міністра війни, ґенерал Тойо, заповів, що Японія мусить бути готова кожного часу вести війну на два боки: проти Китаю і проти Совєтів. Виходилоб, що війна Японії з Совєтами неминуча. Японія рахує, що на випадок такої війни Злучені Держави булиб невтральними. Але, казав ґенерал, і це не є цілком певне.

БОЛГАРИ ВИМАГАЮТЬ ЗВОРОТУ ЗЕМЕЛЬ.

СОФІЯ. — Річницю закінчення світової війни повитали болгари в столиці краю величезною демонстрацією, в якій домагалися негайного звороту тих болгарських земель, що їх забрано по війні. Зокрема домагалися звороту Добруджі, що її забрала Румунія. Демонстрації повторюються, хоч уряд їх здушує. Арештовано з цього приводу 360 осіб.

НОРМАЛЬНЕ УРЯДУВАННЯ.

ХУСТ. — Нова столиця Карпатської України примістила всі найважніші уряди, які вже урядують, у цілком нормальний спосіб.

НЕМА ГОЛОДУ І НЕ БУДЕ.

ХУСТ. — Ціла Карпатська Україна засоблена в харчеві продукти. Є певне: що ще ніяка влада не подбала за населення краю в такий спосіб, як це зробив тепер перший уряд Карпатської України. Цілком певно матиме гуцул, що постійно не доїдав, перший раз в історії що зїсти і де заробити.

ЩАСЛИВІ, ЩО ПОЗБУЛИСЯ ЧУЖИХ АҐЕНТІВ.

ХУСТ. — Пресове Бюро Ради Міністрів Карпатської України заповідає, що нарід працею своїх рук відбудує свою хату. І не забуде за тих вірних, що залишилися під Мадярщиною, та працюватиме в тому напрямі, щоб ті вірні сини чимскорше визволились. Та радіє, що Карпатська Україна позбулася зрадників, усяких бродіївських та фенциківських аґентів, оплачуваних чужими грішми, які тепер виявили своє справжнє мадяронське обличчя.

ДІМ О. ВОЛОШИНА — ДОМОМ ГОРТІЯ.

ХУСТ. — Мадярська влада сконфіскувала майно о. д-ра А. Волошина, премієра Карпатської України. Його дім назвали тепер „Дім ім. Реґента Гортія".

„РУССКІЙ ДОМ" ОСТАВСЯ.

УЖГОРОД. — Українські народні установи залишили Ужгород і перенеслися на територію Карпатської України. Під опіку мадярів піддався тільки „Русскій Дом ім. Духновича".

ЄП. СТОЙКА І МАДЯРСЬКИЙ ПРАПОР.

ЛЬВІВ. — Із звідомлень, переслaних з Ужгороду, виходить, що греко-кат. єпископ Стойка був першим, що вивісив зо свого будинку мадярський прапор. Це той єпископ, що був завзятим ворогом українства і праці о. А. Волошина.

ГОЛЯНДСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ В ХУСТІ.

ХУСТ. — Столицю Карпатської України навідали журналісти з Голяндії. Вони були дуже захоплені тим, що знайшли скрізь порядок і спокій і подивляли впертість українського народу, що навіть у несприятливих умовинах твердо ступає до кращого завтра.

НОРМАЛЬНИЙ ПОШТОВИЙ ЗВЯЗОК.

ХУСТ. — На цілій території Карпатської України вже наладнаний і відновлений поштовий звязок.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МОСКВА І ВАРШАВА

Знову сталося те, що вже нераз бувало. Подали собі руки до згоди, приязни й спільної оборони два історичні вороги України: Варшава і Москва. Погодились, і то дуже скоро. Так скоро взяли себе рятувати, мовби щось горіло їм під ногами. І все те — через Карпатську Україну.

Як це розуміти?

Правда, ще далі читаємо по американських часописах, що Польща не зрезиґнувала з того, щоб мати спільні границі з Мадярщиною. Вона далі змагає до знищення Карпатської України і далі висилає на ту землю свої терористичні банди, себто своїх жовнірів і офіцирів, повбираних по цивільному, щоб каламутити спокій краю і не дати змоги першому урядові Карпатської України закріпити свою владу. Та проте вона сама бачить, що ледви чи з цеї акції буде для неї хосен. Вона переконується, що й Італія вже не захоче при ній стояти, якщоб вона важилася піти війною на Карпатську Україну, та що проти такої акції буде не тільки Німеччина, але також будуть цьому противні ще й Анґлія та Франція. Значить, уже є міжнародні сили, котрі приходять до переконання, що не можна допускати до нових насильств над правами українського народу хоч на сяке-таке самостійне життя. Це Польща бачить і розуміє. А що залякана тим, що готово прийти до ще гіршого обкроєння Польщі, як це сталося з Чехословаччиною, то шукає собі союзника в таким, що лякається того самого. А таким другим штучним державним твором, який мусить розлетітися, є Совети. Дружба Польщі з Совєтами пішла скоро й легко, бо і Польщу і Совети давить одна і та сама журба: Україна. Через ту журбу годилися Варшава і Москва вже нераз. Щодо цього, то вони мають уже добру вправу. А крім того як Совети так і Польща є сьогодні позбавлені правдивих союзників. Совєти цілковито виключено зо світової політики. Тому і з того боку Совети раді, що можуть хопитися хоч за такого союзника, як Польща.

Тепер цікаво знати, як виглядатиме та польсько-українська баламута, що то рахувала на визволення України під Советами при помочі Варшави, що плянувала про спільний похід українців і поляків на Київ. Може хоч ота нова дружба Варшави з Москвою зліквідує цілковито лишки тої угодової гнилизни, що ще й досі животіє між нами. Бо і їй треба тепер виявити явно, що думати про якесь визволення України при співучасті Польщі є вже національним злочином, а не звичайною собі, хочби і нерозумною, політичною орієнтацією. Пора кінчити з фантазіями, бо є добра нагода братися за реальне діло справжнього визволення України.

УКРАЇНА Й ПОЛІТИЧНІ ОСІ

Українці, і тут у краю і деінде, були дуже зажурені признанням Ужгороду Мукачева, й Берегова Мадярщині. Дехто думав, що все піде легко, що „Гітлер допоможе", а тут — така несподіванка! Ще більшою несподіванкою було вперте змагання деяких держав таки віддати наше Закарпаття Мадярщині. **Таких несподіванок буде ще більше.** Інтриґи ворогів Закарпаття щойно починаються: пічнуть сипатися великі гроші, щоб, так як Бродія, перекупити провідних осібняків, щоб ширити москвофільство і всяке інше „фільство", щоб так підпирати роботу чужих аґентур, як то робили свого часу аґенти царату в Галичині. Карпатську Україну чекає **тяжка боротьба** з тими інтриґами й аґентурами. Ця боротьба вимагатиме від його уряду великої чуйности й енерґії.

Але не лише на це треба звернути увагу, а на що інше. Треба звернути увагу, що і Закарпаття і взагалі українська справа має і матиме стільки ворогів, що боротьба за нашу справу направду не буде ані легкою ані безкровною, як деякі наївні собі уявляють.

Погляньмо спершу на відгомін, який знайшла креація півнезалежної Карпатської України в европейської констеляції. Отже, ще ледви вродившись, ота маленька Карпатська Україна вже **поважно захитала двома европейськими політичними осягами.** А саме, насамперед віссю Берлін—Рим. Назверх та вісь перебула спробу і вийшла ще сильнішою як передтим. Але так виглядає тільки з офіційних заяв Риму і Берліну. Миж знаємо, що між Італією і Німеччиною щодо конфіґурації Закарпаття доходило до драматичних суперечок. Вульґарно виражаючись, Рібентроп і Чіяно „скакали собі до очей" і т. п. Бо Німеччина хотіла лишити Ужгород і Мукачів при Карпатській Україні, а Італія хотіла інкорпорації Закарпаття Мадярщиною.

Це одно. А друге, дуже захиталася вісь **Варшава—Букарешт.** Перша за всяку ціну хотіла зєднати собі Румунію, щоб секундувала їй в установленні спільної границі з Мадярщиною; зваблювала її навіть кусником Закарпаття, покликалася на союз. Але нічого з того не вийшло. Румунія, справедливо боячися, щоб роздразнені ревізіоністичні апетити Мадярщини не звернулися в сторону Семигороду, відмовилася помагати тим, які хотіли віддати Закарпаття мадярам. Бо тоді побільшиласяб спільна мадярсько-румунська границя, що й без того задовга, а на ніяку „ґарантію" Будапешту щодо Семигороду, річ ясна, числити не можна було. Зприводу цілої тої справи польська й румунська преса наговорили собі досить прикрих річей і „щирі" приятельські відносини між обома союзницями охолодилися...

І все це зприводу одного малюсінького кусника нашої землі, зприводу мініятурної української півдержавки на Закарпатті! **Щож тоді вийшлоб, колиб прийшла на порядок денний ціла справа Великої України!** Скільки політичних осей зачалиб тріщати! Скільки союзів, нібто міцних, пішлиб у розвал! Скільки конфліктів виниклоб на тім тлі!

Всього цього годі навіть передбачити. Але на підставі тих конфліктів, які вже виникли, або щойно зарисувалися, при повстанні, при творенні Карпатської України (а ще більше їх виникне при дальшій розбудові тої держави), можна зробити висновок, яка це тяжка, трудна буде боротьба за створення Великої України.

Хай оптимісти і наївні люди не тішаться, що наша держава спаде нам на коліна як подарунок того чи іншого „вуйка". Хай не думають також, що це обійдеться без страшної боротьби і напруження всіх наших сил. І головно, хай не думають, що дотеперішніми методами комбінаторства і викрутасів можна буде ту Велику Україну відбудувати. Для того треба буде ґенія! Треба буде твердости і залізної волі цього ґенія. Треба буде уміння не тільки ставити чоло зовнішнім перешкодам, але й уміння скрутити карк усяким галапасам, чужим аґентам і просто провокаторам у власних рядах...

Віримо, що люди такої залізної енерґії знайдуться в Україні.

ДО ІСТОРІЇ ПОЛЬСЬКИХ ДИКУНСТВ

(Зо звідомлень Української Пресової Служби з подій на ЗУЗ).

На Західньо - українських Землях, особливо в тій їх частині, що зветься Галичиною, відбуваються грізні події. Світ про них нічого не знає, бо польська цензура не пропускає ніякої вістки за кордон. Лише короткі вістки промайнули в світовій пресі про вуличні демонстрації у Львові, які нічого нікому не казали про розміри тих демонстрацій та про те, хто їх робить і що під тим словом демонстрація криється.

Дійсність тимчасово така: польська юрба у Львові орґанізує при помочі влади погроми всього українства й українського майна. Українці в обороні. Вони не мають змоги боронитись так, як то випадалоб вільним людям, громадянам правової польської держави, бо **проти них не лише вулична юрба, не лише уряди тої правової держави, а й влада охорони, поліція.** Вулична юрба і поліція до спілки орґанізують погроми, причому поліція в імя закону не дає змоги українцям боронитися; зате в імя тогож самого закону дає змогу вуличній юрбі доконувати „геройських" учинків над безборонними. Що не нищить юрба, то нищить сама поліція. Де юрба не може дістатись, там поліція відчиняє їй двері.

Довідуємось таке:

Львів, 7. 11. 1938: Останній тиждень перед виборами до сойму пройшов у Львові під знаком польського студентта корпоранта. Корпоранти зорґанізованими ґрупами, днем і ніччю, при допомозі середньошкільної молоди та шумовиння, що в нормальних часах боїться світла денного, „розвязують українську проблєму" ось якими формами: бють вікна в українських освітніх та господарських установах, приватних підприємствах та українських приватних домах і помешканнях. Вдираються до льокалів та демолюють усе, що попаде під руки. В Українській Духовній Академії здемолювали цілий партер. Пробували вдертись і на Святоюрську Гору.

Преса не сміє про те нічого писати. Вістки доходять поза Львів лише так званою „пантофлевою почтою". Влада конфіскує українські ґазети навіть за подання сухих фактів - подвигів польських корпорантів. Проте вістки про події у Львові доходять скоро в найдальші закутини краю в ріжних формах. Притому відіграє велику ролю фантазія, бо населення, не маючи нічого певного, старається уявити собі дійсність. Знають усі, що першою жертвою „геройства" польських студентів впали загально - національні установи, як „Ревізійний Союз", „Центросоюз", „Духовна Академія", „Маслосоюз" і інші. Всі розуміють, що це польська провокація всьому українству, що тут іде вже не тільки про згадані установи, а про „бути чи не бути" всього українства ЗУЗ.

Все це діється тоді, коли в середущо - европейській політиці видвигнено на світло денне та частинно примінено клич про самовизначення народів; коли українці Закарпаття стали на шлях будови власної держави: коли в усьому політичному світі ведеться боротьба за мир шляхом розвязки національних проблєм мирним шляхом; коли на теперішню польську державу, а зокрема на українсько - польські відносини в ній, звернені очі всього політичного світу; коли проблєма української самостійности у всій її величі і вазі стоїть на порядку дня політичної праці світу. В той час шляхи розвязки національних проблєм, бо їх є більше, Польщі зовсім не нагадують миру, а навпаки, нічим не відріжняються від метод розвязки національних проблєм, які примінювано в бувшій царській московській імперії, чи в теперішній, що зветься СССР.

Польща старається відігравати ролю великодержави. Вона представляється перед світом як сконсолідована сила—кулак, з яким не можна жартувати, ось як нпр. зроблено в Мінхені, коли не узгляднено домагань Польщі та виключено її поза рамки великодержав. Що це за сконсолідована сила, вказують події у Львові, де для розвязки української проблєми вживається каміння, ломів, револьверів, бомб, поліції і т. п.

Львів, 3. 11. 1938: Львівський воєвода А. Білик візвав на пресовій конференції заступників ґазет впливати втихомирюючо на публичну опінію, розбурхану останніми подіями в середущій Европі. Події, що мали місце у Львові перед тією конференцією, названо шкідливими для польської й української національної рації. Преса зробила своє. У відповідь на це заворушення у Львові приняли ще грізніший характер, ніж це було перед конференцією. Вулиця задокументувала, що вона має рішальний голос у розвязці української проблєми, а не державна влада. Цеж хіба не може бути доказом внутрішньої консолідації Польщі й арґументом її великодержавности. Як державна влада не може опанувати вулиці, то як вона може опанувати розвязку більших політичних проблєм?

Львів, 4. 11. 1938: Події, що мали місце у Львові, дотепер зовсім не нагадують минулих подій з попередніх років. То були невинні забавки. Тепер ведуть акцію плянову, передуману до дрібниць, підготовану за всіми засадами вуличних боїв, розраховану на знищення українства. Це не були наспіх зорґанізовані „спонтанні" вибрики, а **продумана „пацифікація" всього українського життя** у Львові, знищення його в основах, так, щоб воно не могло більше піднятись на дотеперішній рівень. Юрба впродовж кількох днів все в одному часі відбуває віча, промовці обговорюють пляни нищення всього українського, керівники ділять місто на окремі райони й етапи та висилають туди певні ґрупи юрби для роботи. Юрба не йде голіруч, а озброєна заздалегідь ломами, джаґанами, таранами, драбинами, камінням, бомбами та револьверами. Вона вдирається до крамниць, нищить склади товарів, а потім їх підпалює. Дівчат, що продають товари, замикає в підпалених крамницях, щоб вони там згоріли. Коли хтось пробує боронитися, з товпи стріляють та ранять смільчаків. Дівчатам у крамницях ломлять руки. Все те діється в крамницях, дозволених владою, зареєстрованих урядово, що платять нирмально податки. Юрба нищить орґанізованим порядком варстати праці поодиноких людей, відбирає їм можливість дальшої праці і заробітку на життя. А державна влада приглядається до всього того, мовби то її нічого не обходило, мовби тим знищенням не були загрожені інтереси самої польської держави. Всі ті факти не стрічають ніякого опору з боку влади, хоч вони незгідні з карними законами польської держави. Судові, прокураторські й поліційні чинники бездільно приглядаються до творення незаконного. Наслідок такого ставлення держави до подій є такий, що в українців повстають сумніви, міркування і здогади, що держава задумує з ними зробити, чи вони взагалі в польській державі можуть жити, а звичайний громадянин, думаючи над своєю і своєї родини будуччиною, вичікує рятунку від чужини. Такі думки і таке поставлення правдоподібно не відповідають інтересам польської держави й інтенціям тих, що ті події режисерували і ними кермували. Все те не було передумане основно з боку відповідаючих за державу чинників, незалежно від того вони події аранжували свідомо, чи лише дали вільну волю вулиці, думаючи, що якось воно буде. Пацифікація, яку тепер виконує безвідповідальна юрба з вулиці і відповідальні за неї заховані аранжери, вимагатиме відповідальности пізніше в ході історії польської держави.

Львів, 5. 11. 1938: Події з попередніх днів створили напружену атмосферу. Всі українські підприємства, що осталися цілими, всі українці, яких іще не захопила хвиля погрому, чекали в напруженні своєї черги. Вони були свідомі того, що вона мусить прийти, що аранжери погромів не оставлять їх у спокою, бо віча юрби відбувались на вулицях стало, юрба безкарно обговорювала пляни і розділяла між себе ролі, що, де, коли і як мається знищити.

Перед полуднем 4. 11. 1938 рознеслися по Львові вістки, що студенти корпоранти відбувають віче, вибираються в похід на нищення українства та що треба очікувати нових погромів. Орґанізація оборони була неможлива. Думалося, що охорону перейме державна поліція, що до того призначена. Юрба підготовляла напад на централю укра-

КУЛЬТУРА ДАВНІХ СЛОВЯН

(Як жили наші предки).

(1)

Колиб ми могли завернути на тисячу кількасот літ час, який минув, і пуститися в довшу подорож по середньо-східній Европі, то і краєвиди і сцени, що розгривалися би перед нашими очима, незвичайно розбурхали би нашу уяву. Бо то були часи, коли цілі народи кидали рідні сторони та мандрували невідомими для них досі шляхами в далеку „обітовану землю". Серед тих народів одно з перших місць займали наші предки словяни, що тоді вперше виступили на історичну арену.

Якжеж мандрували словяни тому кільканацять століть? Мандрували пішки та на возах, запряжених волами (в ярмах). Ярма звалися тоді не лише ярмами, а також ігами (латинське юґум), а були ріжні. Вони тягнули віз при помочі ярма званого віями. На возах везли рухоме майно, дрібні діти і т. д. Юрба йшла пішки. Лише нечисленні володарі, що проводили народом, їхали на конях. Упряж, це була вуздечка, поводи, сідло (доволі примітивне), з попругою (ременем) і стремена.

Коли в мандрівці натрапили на ріку, що загороджувала дорогу, то шукали броду, а як не знайшли броду, переправлялися тратвами. Виїмково, коли над рікою зупинилися трохи довше, щоб ловити рибу, то до переправи вживали і човнів, вирубуваних і випалюваних з одної штуки дерева. Такими човнами словяни вміли послуговатися дуже зручно та очайдушно запускалися ними аж на Середземне море; нераз задля добичі відпливали від берега дуже далеко.

Як озброєні були володарі (начальники), етнольоґи небагато знають. Простолюддя послугувалося довбешками (киянками), часом понабиваними гострим камінням, ножами, ратищами (списами), луками, швигалкою, рідше топорами.

Часом **перserving**

Часом **перервали мандрівку** на постійно або на довший, необмежений час. Коли зупинилися серед степу, запалювали буряни, що були повисихали від спеки; колиж це був ліс, кору на деревах протинали наче перстені, глибоко, та ждали аж окалічені велитні підісхли і їх підпалювали, як і бурян. Дрібні ліси попросту вирубували, а хворост, як підсох, палили.

У відповідну пору виходили на нове поле (погар), підготовлене під управу, **ратаї** (хлібороби) з ралом, що його тягли воли, запряжені в ярмо. Волів підганяли бодилом (кийком, закінченим гострою колючкою), так, що дюґали їх гостир кінцем. Орали так, що не підкидали скиби, рало рило лише землю залізним окуттям, наче дикий кабан рилом, і творило глибокі борозди.

Коли треба було, **поле орали** не лише здовж, а й упоперек. Зорану землю засівали просом, пшеницею, житом, ячменем і т. д., жали збіжжя серпами, уставляючися постатями (смуга ниви, зайнята женцями), молотили киями (ціпами), або так, що гнали худобу на зжате колосся.

Біля господарства на узбіччах коло ріки чи над ставом жінки плекали город, де крім бобу, гороху і т. д., та деяких технічних ростин, як коноплі, часом засівали ячмінь або просо.

Словянський ратай легко перемінювався у ловця чи рибалку, а господиня у збирачку всякого придатного коріння, горіхів, ягід, овочів, грибів.

Ловецтвом (мисливством) займалися — як у всіх майже народів світу — виключно чоловіки. Ставили по лісах засіки з повалених дерев, а звірину заганяли у вузькі проходи, де були повикопувані ями, прикриті легко хворостом, травою та листям; заставляли всякі великі й малі сильця, самостріли і ріжні інші самоловки. Самособою, стріляли теж звірів із лука й швигалки, заколювали списою, вбивали киянками з руки або на віддаль, підкидали їм отрую, зладжену з ріжного зілля і т. д.

Там, де це було можливе, займалися пильно **риболовлею.** А знали словяни дуже добре та здавна багато пород риб і ріжні рибальські способи. У риболовлі помагали чоловікам часом жінки, а навіть і діти, головно, коли добича зявлялася масово при берегах (напр. підчас весняного терла). Уладжували застави з плотів, знали сіті, які запускали в воду, вудки.

Мясо мали теж із **плекання домашньої худоби,** овець, кіз, безрог, курей. Щоправда, худоба давала головно набіл і послугувалися нею до роботи.

Господинею в кухні у словян (як і всюди) була жінка. Деякі продукти вимагали від неї багато праці, заки можна їх було перетворити у страви. Молоти (звичайно на жорнах), товкти в ступах і т. д., це була робот матери чи дочки. Батьки та сини — звичайно — дивилися на тяжку працю жінок рівнодушно, хочаб у дану хвилину не мали ніякої роботи, а вилегувалися ліниво побіч утомлених робітниць.

Подібно було, коли треба було обробити **вовну** та при **ткацтві.** Тут теж лише жінка працювала. А ткацтво у словян від прадавніх часів було високо розвинене. Вже добрих кільканацях століть словянки вміли орудувати зовсім непростими поземими ткацькими варстатами.

Колиж вже мова про ткацтво, то годиться згадати і виплітання **рогож,** ріжних **кошів, торб** і т. д. Це також належало головно, хоч не так виключно як ткацтво, до жінок. Словянки без сумніву займалися теж **гончарством,** виліплювали для домашніх потреб ріжні посудини, які знаємо з розкопок. Колиж треба було зробити більше глиняної посудини, то тією роботою займалися і чоловіки. Чоловіки теж, а не жінки, займалися **ковальством,** витоплювали руду, виковували вістря спис і стріл, ножі, топори, серпи, коси, окуття для рала.

Як зодягалися словяни тому кільканацять століть, наука небагато може сказати. Одяги по селах дуже ріжні, з такими ріжними чужими впливами (навіть під оглядом назв), що на основі того, що нині бачимо, годі щось точного сказати.

Будівництво вже в дуже давніх часах не було у словян одностайне, а творило ріжні відміни та типи. Здається нема сумнівів, що тоді більшість словян жила в **наметах,** себто будівлях, що не мали стін, лише дах, спертий на землі. В деяких околицях жили у **землянках,** подекуди будували **будинки на палях.**

(Дальше буде).

Малює.

— Щож той маляр робить так довго в кухні?

— Ах, прошу пані, він малює мені будуччину в рожевих красках.

їнського пресового концерну у Львові, при вулиці Костюшка, де видається пять українських пресових органів. У годині 13:30 юрба рушила на розбої з метою знищити цю пресову централю. Сили оборони — це редакційний персонал; сили наступаючих — юрба з кількох тисяч людей, озброєних, чим попало. У годині 13:45 юрба підійшла до будинку централі. Зразу здемолювала крамницю „Маслосоюзу" в партері і кинулась на видавництво та на український готель „Народня Гостинниця", що там знаходиться. При спробі виломати входові брами юрба натрапила на опір оборони з обслуговуючого персоналу. З юрби впало до оборонців **коло 50 стрілів**, але оборона не відступала. Редакції повідомили телефонічно поліцію про напад і просили охорони. За деякий час зявилась поліція, але юрба її не слухала, а навпаки, із ще більшою силою наступала на будинки, ба навіть завзивала поліцію до наступу на оборонюючихся, кричачи, що до юрби з будинків хтось стріляв. Поліція дісталась до редакції через дахи з сусідуючих домів, відразу почала свою роботу лайками на все, що українське, кинулась на тих, що боронили входу до редакції при головному вході, та їх заарештувала. Заарештовано всіх, хто тоді був у редакції, виведено їх окремими входами та відвезено автами на поліційну станицю. Юрба кричала до поліції, що арештованих треба повбивати. Арештовані були отсі співробітники: Осип Кутний, д-р Володимир Калина, Андрій Кучекан, Петро Мілянoвський, пані Степанія Мартинюк, Павло Мірчук, Михайло Голинський, Лев Сенишин, Павло Федишин, Олександер Бонторський, Михайло Яцків, Лев Чубатий, Степан Арсенич, Василь Качмар, Іван Витвицький (арештований по дорозі до редакції). На поліційній станиці всіх розставили попід стінами, наказали піднести догори руки і перевели з кождого особисту ревізію. Прицьому не жаліли лайок, мовби заарештовані самі нападали, а не боронились перед нападаючими. В редакції не залишено нікого, хоч один із співробітників домагався, щоби бодай позачиняти вікна і двері, що їх поліція повідчиняла, та щоб залагоджувати біжучу редакційну роботу. Ще в присутності персоналу поліція повідчиняла всі столи і шафи та бюрка, нчого не знищивши. Поліція обсадила редакцію і вступилась допера на наказ з воєвідства. Після відходу поліції персонал застав редакцію в страшному вигляді. Все уладження і редакційні папери та адміністративні документи, разом з вікнами, фотоапаратом і т. п. творили одну суміш на підлозі в чотирьох кімнатах. Багато дечого попропадало. Все це як стверджують ті, що не були заарештовані і могли остатися в редакції, зробила поліція. Чого шукала, невідомо. Висота шкід невідома, бо не можна її так скоро обрахувати. Все вище описане сталося в централі концерну „Українська Преса".

(Кінець буде).

Якби так...

— Знаєте, пане добродію, як би так я був у раю замість Адама, то світ виглядав би нині інакше.

— Чому?

— Не люблю яблук.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

СТАРЕЧИЙ ВІК НАЦІЇ.

В Америці появилася недавно збірна книжка, написана цілою низкою авторів, під заголовком: „Ми бачили, як це ділялося". Кожний з авторів — газетний кореспондент, і кожний з них писав для цеї книжки про те, що він самий спостерігав власними очима. Мимоходом попадають у тих кореспонденціях вискази опіній про цілі народи й держави, а з них найцікавішою вважають погляд Фердинанда Куна про Англію, а головно про англійську правлячу клясу.

Представляє він Англію як стару націю. Як така, вона має величезний досвід. Цей досвід видно найкраще тоді, коли їй приходиться зрікатись певних набутих прав чи посілостей. Тоді вона маневрує так, щоб зректися неважних прав чи посілостей, а задержати ті, що є важні й сутні.

Ми нераз чували, що інші народи називається молодими народами. Навіть американців так часто називали ріжні досліджики, а американські таки психольоги називали американців інколи дітваками. У чому люди добачують молодечість народу, можна подекуди догадатися з виводів Фердинанда Куна: виходилоб, що молодий нарід, не маючи великого досвіду, не вміє обороняти своїх прав; не вміє добувати собі права й посілостей, а добувши їх, не вміє часто їх задержувати, бо в критичних хвилинах не вміє розріжнити, котра з його посілостей є сутня, а котра несутня.

ЩЕ ЇМ МАЛО.

Комсомольська Правда, орган комуністичної молоді в Москві, виступила з приводу арештів провідників Молодої Комуністичної Ліги з гістеричною передовицею за скріплення шпигунства серед комуністичної молоді.

Молода Комуністична Ліга мала виховувати майбутніх комуністичних лідерів. Від кожного члена цеї Ліги ждали, що він буде шпигонувати проти своїх товаришів, комуністів і не-комуністів, та проти старших знайомих. Тепер показується, що ці сподівання не здійснюються, і комуністи радять старим своїм звичаєм завести шпигунство за членами Молодої Комуністичної Ліги, чи вони шпигонують добре.

Що буде, як ці шпигуни, що шпигонують за те, чи добре молоді комуністи їх шпигонують, не будуть добре сповняти своїх завдань? Прийдеться хіба встановити нових шпигунів, що мають шпигонувати за тими шпигунами, що шпигонують, як добре шпигонує комуністична молодь.

Де цьому кінець?

„СПРАВЖНЯ ПРИЧИНА ДО НАРІКАНЬ".

Англійський публіцист Ернест Дейвис писав підчас німецько-чеського конфлікту в лондонському тижневику „Ню Стейтсмен енд Нейшен" про свої особисті досвіди серед національних меншин на европейському континенті. Між іншим він порівнював життя мадярської меншини у Чехословаччині з життям української меншини в Польщі й писав:

„Тут селянин (український під Польщею) має справжню причину нарікати. Навіть 25 процентів з них не мають досить землі, щоб себе як слід удержати. Більшість із них не має навіть 12 акрів землі і дві або три корови. Земля є, але дідичам не дозволяється її продавати, а українським селянам не дозволяється купувати. Коли двір парцелюють, то землю розділюють лише між поляків. Як у селі нема поляків, то спроваджують кольоністів. У цьому спеціяльному селі (відомому кореспондентові) дідич хоче розпарцелювати свою землю, але він не може дістати урядового дозволу на парцеляцію ґрунту між українців. Через те селяни не можуть збільшати своїх посілостей і мусять найматися за злотого на день".

Як звичайно англієць: боротьбу за культуру йому зрозуміти важко, але економічну боротьбу схопить якнайкраще.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Інавгураційна вистава „Марусі".

В „День Подяки", 24. листопаду ц. р., в годині 8:30 ввечір, відбулась у великій салі готелю Астора вистава звукової фільми „Маруся" (Ой, не ходи, Грицю, та на вечерниці, Михайла Старицького). Вистава тревала рівно дві години.

Перед виставою говорив до публики по англійськи д-р Яців з Канади. По виставі адв. М. Пізнак викликав на сцену поодинокі особи, що в якийнебудь спосіб були звязані з фільмою „Маруся".

Коли візьмемо під увагу, що в тій виставі брали участь самі лиш аматори, то мусимо признати, що штука випала ліпше ніж добре. Артисти, видно, вистудіювали знаменито свої ролі і вживалися з них прекрасно. Не було ніякого артистичного патосу, але зате люди представляли себе природньо, так, як це на селі звичайно буває, так, як треба. Поодинокі особи говорили свої слова виразно, чистою літературною мовою і з літературним наголосом (акцентом). Тільки подекуди мож було пізнати, що виступаючий артист (артистка) родився (родилася) по цім боці океану. Ріжних сцен, сільських і польових, на яких тлі розвивалася любовна драма, було дуже багато, а кожна з них інша — одна краща від одної. Були веснянки (гагілки), вулиця, прання на річці, сінокоси, накопичені сіном вози, ріжні хатні сцени (одна з найкращих: виливання воску), вороження циганки і т. д. Та найзахопливіші з усіх, найревніші, це таки — наші, хапаючі за серце, колядки. Яка божеська краса!

Всі ті сцени наступали одна по одній у природній спосіб і ніде нічим не разили. Навіть такі сцени, де треба було випити (на теж і оказія!), як культурно вони виходили! Люди пили, але не піячили і не показували турних пияцьких викрутасів та вивертасів. Так воно й треба!

Коли поодинокі особи грали невимушено, свобідно і натурально, то деякі (не всі!) гурти випали трошки... засухо. Але якщо зважимо, що гуртові сцени навіть між заводовими артистами виходять звичайно вяло, то аматорам треба це безумовно вибачити. Якби вони так виступали частіше, то й більше вправи набралиб.

Головною прикрасою цієї драми були ріжні співи: сольові, двоспіви, хори дитячі, хори жіночі і хори чоловічі. Всі вони майстерно згармонізовані і насолоджують вухо. Щоб голоси принагідних співаків чи співачок довести до такої досконалости (і то в такім короткім часі!), на це треба великого артиста, а цього доконав понад усякі сподівання наш великий Кошиць.

Орхестра проф. Придаткевича грала, як у таких випадках треба, дуже мило й дискретно. Згармонізовані ним мельодії стоять на висоті свого завдання і з музичного боку представляються зовсім культурно й артистично.

Виведені п. Андрієм Кістем танці випали бездоганно. Мирослав Лехов заслугує на признання за свої сольові танці, а пані Тетяна Кошиць — за уклад веснянок.

Старицький (а він знав прекрасно українську мову!) назвав свою драму за словами народньої пісні: „Ой, не ходи, Грицю, та на вечерниці". Солістка, що співала цю пісню, змінила (а може хто інший?) слово „вечерниці" на „вечорниці". Чому воно так? Слова „вечорниці" в українській літературній мові нема.

Хто цю фільму бачив, той мусить признати, що такої української фільми ще досі не було.

По скінченні фільми були танці, а в опівночі — гостинна вечеря директорів фільмової корпорації і запрошених гостей.

Найбільше з усього здивувала мене наша публика. Щоб на таку плюгаву погоду, яка була у вечір вистави, зійшлося до салі **три тисячі** осіб, цьому ніхто не був би передтим повірив. Це таке чудо, яке навіть у Ню Йорку буває досить рідко... Таке велике число присутньої на тій виставі публики — це мабуть найкраща подяка і заохота всім тим, що у виробленні фільми „Маруся" якнебудь потрудилися.

Осип Стеткевич.

МАЙБУТНІЙ СЕКРЕТАР ТОРГОВЛІ.

Кажуть, що по уступленні Даниела Ропера з уряду секретаря торговлі в кабінеті президента Рузвелта Гарі Гопкинс, головний адміністратор постулу праць, стане секретарем торговлі.

Доказ любови.

— Дайте мені, Стефуню, бодай малий доказ, що мене любите.

— Маєте доказ: втікайте скоро, бо йде мій тато з грубою палицею. Отже остерігаю вас.

Котру?

— Чи ти бачив мою гарну жінку?

— Ні, чи ти маєш дві жінки?

КЛІВЛЕНД, О.

Листопадове Свято.

Згідно з проголошенням, у неділю, 6-го листопаду ц. р., відбулося в нашім місті заходами українських злучених організацій і церков в Укр. Народнім Домі при 14-тій вулиці Листопадове Свято.

Перед відкриттям свята відспівав мішаний хор гр.-кат. церкви св. Петра і Павла, під проводом дяковчителя В. Шостачка, „Боже великий, єдиний". А опісля предс. Укр. Злучених Організацій, п. О. Е. Малицький, відкрив свято, заявляючи, що це вже 20 річниця українського зриву і заняття Галичини Січовими Стрільцями під проводом полковника Вітовського та проголошення української держави. Тепер, по 20 роках, є знов надія на відбудування бодай частини української держави, це є — українського Закарпаття. Тому ми повинні більше тішитися і мати надію на скорше повстання вільної соборної України.

Дальше названий хор відспівав іще 8 відповідних пісень, а п. Розалія Завадін з Пітсбурга відспівала соло „Соловейко"; акомпаніювала п. Анна Кухта, котра також відіграла соло, українську мельодію Присовського, на піяні.

Потім виступив хор укр. прав. церкви св. Володимира під проводом п. Тремблюка, котрий відспівав 6 відповідних до свята пісень.

Головний реферат виголосив запрошений гість, п. Никифор Григоріев, професор Українського Інституту з Праги. В своїй бесіді переповів історію повстання української держави в році 1919, існування і повалення ворогами, котрі показалися сильніші, маючи подостатком амуніції, харчів і ін. Також переповів дальші події аж до теперішнього часу, спімнув за зрив українського Закарпаття, про уряд Закарпаття, а в кінці заявив, що, ми, українці, не можемо надіятися, що хтось нам збудує Україну. Коли ми хочемо її мати, то треба нам зеднатися під один провід і в відповідний час ударити на ворогів та відібрати свої українські землі.

Дальше хор гр.-кат. церкви відспівав „Заповіт" Шевченка і „Боже великий", а деклямацію „Наша Доля" виголосила п. Марія Попович.

Гр.-кат. священик, О. Ґулясі, зложив привіт від українців із Закарпаття.

Оба хори, солістки, бесідник і декляматорка отримали в нагороду гучні оплески від звиш тисячі громадян і гостей з Лорейн, Акрону, Йонґставну і ін.

Збірка принесла $86.05. Зложили по $1: І. Білінський, М. Філіс, Й. Запоточний, Т. Мураль, Л. Парило, Н. Задорецький, В. Козир, П. Коваль, М. Колодій, О. Е. Малицький, Щ. Кальмук, М. Олексик, М. Пискливець, О. Кульчицька, І. Никлясевич, С. Лабик, Н. Бобечко, К. Лобур, А. Фоц, П. Пашковський, І. Тарнавський, М. Щепко, В. Волянський, Н. Савчак, П. Гойнаровський, Г. Лозинський, А. Банась, П. Бучинський, А. Кравчишин, М. Ярош, о. В. Меренків, о. І. Запаринюк, д-р Н. Михаленко, П. Страп, В. Бзовий, В. Сенчук, В. Третяк, М. Боднарчук, Г. Гресяк, А. Барбер, П. Янес і Р. Павлищин; по 50 ц.: Ів. Бзіль, П. Олексик, П. Варниця, М. Когут, Ю. Юнич, О. Карась, Т. Данилович, А. Мельник, М. Чорній, М. Ціхоцька, І. Клим, Г. Лупан, П. Степаник, П. Павліна.

Зараз по святі в іншій кімнаті У. Н. Дому відбулася спільна вечеря, яку приготовали пп. делеґатки, а то: С. Лазука, Гавриляк, Федак і Шеґда. Тостмайстром був О. Е. Малицький, а голоси забирали на ріжні теми: А. Білінський, І. Білінський, д-р Михаленко, В. Бзовий, Т. Грицей, В. Загаєвич, П. Лядюк, о. І. Запаринюк, Гавриляк, М. Колодій, Павлишин і ін. А при кінці гість Н. Григоріев вияснив іще деякі подробиці, а п. Малицький подякував усім за працю, спеціяльно паням, що занялися вечерою. Піснею „Не пора" закінчено свято.

Т. Грицей,
делеґат Укр. Злучених Організацій.

Більше не буде.

— Гадю, ти знов збила дві дорогі чарки на горівку. Чи то так дальше буде?

— Ні, прошу пані, бо вже більше їх нема.

В Америці.

Малий Джек цілий тиждень був неприсутний у клясі, врешті приходить.

— Ти чому стільки днів не приходив? — питає його вчителька.

— Маю свідоцтво оправдання, підписане кіндаперами.

З МУЗИКИ

UKRAINIAN TENOR HEARD

Mychajlo Holynskyj Makes His American Debut at Town Hall

Mychajlo Holynskyj, Ukrainian tenor, who has been heard in several European opera houses, made his first appearance in America last night at Town Hall. His program consisted largely of Ukrainian and Slovakian songs, but it also contained arias from "Aida" and "Andrea Chenier."

Accompanied by Eugene Helmer at the piano, the tenor disclosed a large, ringing operatic voice, which he used unsparingly. It was sometimes pushed beyond the limits of comfort, but it is obviously an instrument of capacity. Mr. Holynskyj is a fine figure of a man, and should be useful on some local operatic stage.

(The New York Times, November 27, 1938).

Ukrainian art took over Town Hall last Saturday evening when Mychajlo Holynskyj appeared on the stage and delivered a program of Ukrainian songs and arias supplemented by Verdi's "Celeste Aida" and Giordano's "Improvviso di Chenier." Mr. Holynskyj's voice has serious limitations in everything but volume and it was probably this last that the audience liked because, despite its small size, it applauded valiantly and seemed to be having a wonderful time.

O'G.

(New York Post, Nov. 28, 1938).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛЕЙКВУД, О. Річний мітінґ Бр. Сош. св. Духа, від. 108., відбудеться в неділю, 4. грудня, в годині 1. пополудні. Проситься членів, щоби прибули на означений час. Контрольорів, щоби сконтролювали книжки. Буде вибір урядників на 1939. рік. Не явившийся член підпадає карі 50 ц., а урядник 1 дол. — Д. Потажний, рек. секр.

ВИЛКС-БЕРРИ, ПА. Річний мітінґ Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223., відбудеться в неділю, 4. грудня ц. р., зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Ривер ул. Задля кілька важних справ і поліпшення нашого Відділу й У. Н. Союзу, всі члени, як один, обовязані явитись на цей мітінґ і вирівняти свої довги, щоби не перетягати зо старого на новий рік, або суспендувати. Буде справоздання урядників з цілого діловодства за минулий рік, опісля буде вибір урядників на 1939. рік. — Уряд.

ПІТСБУРҐ, ПА. Річні збори Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 96., відбудуться в неділю, 4. грудня, в годині 1:30 пополудні, в гали церковній надолині, 7 Carson St. S. S. Кожний член і членица повинні явитися на збори, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір нового уряду. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівняли свої залеглости. Кожний член повинен привести хоч одного нового члена і записати до У. Н. оюзу. Вступ вільний і без оплати лікаря. — Іван Войтович, предс.; Дмитро Василик, секр-кас.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 14-го листопаду помер у Клівленді, Огайо, наш молодий член Бр. св. Петра і Павла, від. 102. У. Н. Союзу,

МИХАЙЛО СЛЕПКО.

Родився в Клівленді 10. серпня 1920. року. Мама померла 1922. року, а 1923 року він став членом мол. від. 102. Відтак у 1930. році помер Тато, а ті сироти оплачували Союз самі, а найбільше старалась сестра Анна, котра платила вкладки за Михайла аж до смерти. Ці сироти знали добре, що ними має заопікуватись У. Н. Союз. Вони знали, що вони належать до української родини, яким є У. Н. Союз.

Вічна Йому память!

Микола Бусько, секр.

Дня 23. листопаду помер по довгій і тяжкій недузі довголітній член Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 73. У. Н. Союзу в Провіденс, Р. Ай.,

ОЛЕКСАНДЕР ЗАВІСТОВСЬКИЙ.

Прожив 60 літ.

Вступив до У. Н. Союзу у 1913. році.

Походив зо села Донова Велика, Україна. Полишив жену і шестеро дітей. Похорон відбувся в суботу, 26. листопаду.

Земля Йому пером!

Д. Лободяк, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIANS VOICE PROTESTS TO PERSECUTION IN POLAND

A protest against the persecution of the Ukrainian Orthodox church in Poland was voiced at a mass meeting held last night by Herkimer Ukrainians. The gathering was called by the Rev. John F. Shnurer, pastor of St. Mary's Ukrainian Orthodox church, the Church Board of Trustees, the Ukrainian National Home, and all Ukrainian societies. John Lucyshyn acted as president. All local Ukrainian organizations attended in groups.

The campaign being conducted by the Polish government against the Ukrainian church in that country was described by Fr. Shnurer, principal speaker. He declared that the drive has been going on with more or less intesity since one-fifth of the Ukraine was occupied by Poland at the end of the World War, but that it has grown worse since June of this year. More than 200 Ukrainian Orthodox churches in the provinces of Volhynia, Cholm, Polissia and Pidlashe have been destroyed as "unnecessary objects of the Orthodox cult," he asserted, and added that in many cases Ukrainians who endeavored to defend their churches have been arrested and flogged. He termed this policy a revival of the Inquisition of the Middle Ages, saying that many priests have been forbidden to hold services, to instruct children in religion and to fulfill other pastorial duties, while others have been imprisoned or fined.

Ukrainians who refused to betray their faith, he continued, have been exiled or have suffered confiscation of their property. When Archbishop Sheptytsky, head of the church in Poland, issued a pastoral letter protesting against these brutalities, his letter was seized. The only recourse left, Fr. Shnurer declared, is for Ukrainians in this country to appeal to the civilized world in behalf of their kinsmen in Poland.

A pastoral letter from the Rt. Rev. Bohdan, bishop of the Ukrainian Orthodox church in North and South America, was read, which reiterated these charges against Polish treatment of the Ukrainian people, and ordered special prayers in all churches of his diocese throughout this country. Canada and South America. He also urged all priests and congregations to appeal to the goverments of the United States, Great Britain, France, Italy and Germany, to use their influence to secure religious freedom for Poland.

A resolution accepted at the local meeting will be sent to President Roosevelt, reminding him that Poland was reestablished chiefly through the efforts of Woodrow Wilson, and declaring that the American government is thereby under moral obligation to defend the Ukrainian minority in that country.

Fr. Shnurer asserted that the divided Ukraine is now the sorest spot in Europe. Portiones are included in Soviet Russia, Poland, Czechoslovakia, Rumania and Hungary. He said that only in Czechoslovakia has the minority of about one million recently been given autonomy.

(The Evening Telegram, Herkimer, N. Y., Nov. 14, 1938).

UKRAINIANS HONOR MEMORY OF SOLDIER DEAD

As a tribute to the many brave Ukrainian soldiers who sacrificed their lives during the World war, parishioners of St. Mary's Ukrainian church, augmented by distinguished guests from this city, Boston, Lawrence, and Salem, Mass., filled the church Sunday afternoon for a special service.

Bearing the parish colors and flanked by a color guard from Henry J. Sweeney post, American Legion, delegations from the various Ukrainian societies marched from the parish house into the church which was filled with parishioners. Stopping before a replica of the tomb of the Ukrainian Unknown Soldier, George Datkiw, president of the Ukrainian O. D. W. U., placed a wreath on the tomb to either side of which stood three Ukrainian girls in colorful native costume, the smaller boys and girls of the parish and a guard of honor from Henry J. Sweeney post headed by Commander Thomas A. Wingate and including Nicholas J. Marks, Ernest Lafond, George Michalides, and Wilfred Trepanier.

Officiating at the special Panakhyda service which was held before the tomb were Rev. Walter Roshko of St. John's Ukrainian Church, Salem, Mass., and the pastor of the local St. Mary's Ukrainian church, Rev. Michael Bobersky. Hymns for the departed souls were sung by the choir and at the conclusion of the service taps were sounded by James Meehan, Nicholas Bednarczyk and Walter Lucko.

Following the ceremony Father Bobersky delivered an address in which he admonished the parishioners of the need not only for care and love for their native country but also for prayer that the independence of the Ukrainians might never cease.

In similar vein Father Roshko at the excercises in the parish hall, sketched the historic events of 1918 and painted also a graphic picture of the present situation in Ukrainia. He expressed the hope that the Ukraino-Carpathian, through which the 45 million Ukrainians now under the Soviets and Polish, might find a way for the liberation of all Ukrainians.

Participating organizations included the O.D.W.U. of which Mr. Datkiw is president; the Daughters of Ukrainian Organizations of America, the Ukrainian American Citizens club, the American Youth Society of St. Mary's parish.

(The Leader, Manchester, N. H., November 21, 1938).

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(70)

Це був тільки перший крок до повної перемоги Тарзана. Бо тепер ішло про те, щоб визнів цілком забрати з оселі замбеґу. А як це було зробити? Він знав, що чим довше буде переговорювати з дикунами, тим скорше вони дістануть давню відвагу. Також не обіцював багато і той плян, щоб зажадати від Каґунда випустити визнів крізь браму.

Бо заки Каґундо збереться це виконати, затьміня сонця зникне, а враз з тим зникне містичний переляк перед Тарзановою силою. Бо дикуни зачнуть думати, що сили їхнього божка побороли сили Тарзана. А другий раз йому не вдасться доказати своєї „сили" затьмінням. Це знав дуже добре Тарзан, тому напружено думав, що в тій хвилині чинити.

В таких випадках він покладався найбільше на свою власну силу і зручність. Він рішив зачекати пару хвилин, аж сонце цілком затьмиться і тоді скочити на плятформу та схопити з собою вязнів. А, знайшовшися з ними на верхах дерев, він уже був би дав собі раду. Тому він приказав дикунам: „Впадьте всі на вколішки, головами додолу!"

Дикуни слухняно виконали його волю, бо сонце справді ставало цілком чорне, що вони вважали знаком Тарзанової сили. А коли дикуни впали ниць, Тарзан миттю скочив на голову ідола і хотів обережно спуститися вділ. Та йому в темноті поховзнулась нога і він гладко зсунувся на плятформу, зараз же таки недалеко дикунів.